

faae Afstøgt. Den eneste Afstøgt, hun kan faae, er at komme i Jorden og faae fri Begravelse, og det staar netop i Dokumentet. Den anden Side af den første Præmis er, at hendes Brugsret ikke var nærmere bestemt. Nu er det anerkjendt ogsaa af Høiesteret og af Stemann, og Parterne vare enige derom, at Manden, som var gift med den Forurettedes Moder, var Brugshaver. Erklæringen og Dommen sige: Enken maa være Eier, thi hendes Brugsret er ikke bestemt i Dokumentet, men Mandens Brugsret — og Alle erkjende, at han er Brugshaver, — er heller ikke bestemt i Dokumentet, og han er desuagtet anerkjendt baade af Stemann og Høiesteret for kun at være Brugshaver. Følgelig er det en beviselig Sag, at Stemann har overset aldeles væsentlig Noget, har misforstaaet Sagen. Manden er Brugshaver, og hans Brug er ikke bestemt i Dokumentet; men saa kan man ikke sige for Høiesteret: Enken er Eier, thi hun kan ikke være Bruger, fordi hendes Brugsret ikke findes nærmere bestemt. Denne Præmis er den, hvorpaa denne Dom væsentlig er bygget. Den anden Præmis er mere juridisk og ikke saa let at opfatte. Derom kan der være juridisk Tvivl, men der siger jeg atter, at der er feilet imod den ærste Praxis. Nu kan man sige: Hvad vover din Sinfte at tale om ærste Praxis? Seg tillader mig da at anføre, at de to eneste levende Jurister, der have Kundskab til Slesvigt Rets og ærste Erfaring, ere Dommeren og Procuratoren paa det vedkommende Sted. Der er kun en af hver Slags, Procuratoren er Medlemmet for Svendborg Amts 7de Valgkreds (Steenstrup); han og Dommeren ere de Gæstfæ, der have praktisk Erfaring om de Spørgsmaal. Hvert enkelt Slesvigt Distrikt havde sin egen Praxis særlig i det Punkt. Nu siger jeg, Dommeren og jeg ere uenige hveranden Dag i mange Ting, men i dette Punkt er Dommeren aldeles enig med mig. Vor Overbevisning er begrundet paa Erfaring og Leven paa dette Sted, for mit Vedkommende i en Menneſkealder og for Dommerens Vedkommende i to Menneſkealder. Denne almindelige Erfaring maa veie op imod alle de praktiske Slesvigt Jurister, der findes baade i Ministeriet og i Overretten, og i Høiesteret, da der kun er to, og disse have ingen Erfaring om disse ærste Forhold, derfor fremhæver jeg dette. Det kunne Beboerne ikke se bort fra. Naar Dommeren og Procuratoren daglig ere uenige, men i det Hovedspørgsmaal, som sætter hele Den i Bevægelse, ere enige, er det et Moment, man ikke kan se bort fra i denne Sag. Da Erklæringen kom fra Stemann, viste jeg Dommeren den og sagde: Vil De dog ikke gjøre Noget; thi det er dog for galt. Han læste den igjennem og sagde tre Ting. Den første var: Det er vist noget overmaade lært Noget — det var i alt Fald Mening af, hvad han sagde —; den Side af Sagen befatter jeg mig imidlertid ikke med;

men praktisk taget er Erklæringen Galskab — det var i alt Fald Mening af Ordene. Den anden Ting, han sagde, var: Tag De Dem af den; De kan jo nok begribe, at en Erklæring fra Præsens i den Slesvigt Høiesteret, forelagt den danske Høiesteret, som ikke kan have den Slesvigt Erfaring, er farlig. Dertil sagde jeg: Ja naturligvis, det er klart; men vil De ikke gaa med til at gjendrive den Historie. Dertil svarede Dommeren: Min Anskuelse om denne Sag foreligger paa rette Sted i min Underrettsdom, og vil man ikke tage Hensyn til min Erfaring paa Stedet i 50—60 Aar, kan jeg ikke gjøre mere. Da jeg har haft den sørgelige Pligt at gjennemrode og oplede langt over Broderparten af alle de Dokumenter, der ere fremkomne i denne Sag, er det klart, at denne Erklæring kostede mig et herkulist Arbejde. Takkent for det ved Høiesteretsproceduren, som jeg overværede fra Ende til anden, var, at man anerkjendte Iherdighed og andre Egenskaber; men en Advokat sagde der, hvor jeg ikke kunde tage Ordet, at det dog var mærkeligt, at den Mand (jeg) i 4 Aar, eller hvor længe det var, havde ladet sidde paa sig Bestyrligheder om, at han først var gaaet med den ene Part, som efter hans — min — fulde Overbevisning havde gjort den anden Uret, og senere var gaaet over til den anden Part. Denne Bestyrlighed troede man, det laa for mig at gjendrive; men det er en af de forfærdelige Anker, jeg har mod Politiet, Amtet og Justitsministeriet, at der ikke er holdt kriminelt Forhør, da man har sagt til Protokollen: Dens eneste sagtyndige Procurator har raadet os til at gjøre saaledes. Det har været umuligt trods Klage til Amtet og Ministeriet, en, to, tre Gange at faae Dommeren til efter Forordningen af 8de Marts 1799 at afhøre Parter fra begge Sider. Det om mig til Kriminalprotokollen Hørte maatte blive staaende, indtil Advokat Hindenburg fik mig til at aflægge Ed i andre Spørgsmaal i Sagen; saa kom det frem. Altsaa selv en Høiesteretsadvokat forbaufedes over, at den kriminelle Side af Sagen kunde saaledes ligge til Side. Jeg anfører dette, fordi der fra anden Side er sagt: her er ikke Rante om en kriminel Historie. Jeg stal senere komme dertil. Der er 300 Menneſker, bestaaende tilbels af yderste Høire, deiblandt Folk, som have viist deres Antipathi imod mig ved sidste Valg og været med til at glædes over Janen paa halv Stang, altsaa Menneſker, som umuligt kunde slutte sig til mig i denne Sag, naar de ikke havde fuld Overbevisning — der er Præster, Sognefogder, Lærere, fuldstændig loyale Høiremend, som for nogle Aar siden have anket til Justitsministeriet og forlangt, at denne Sag skulde undersøges kriminelt, — og de vilde ikke have fremsat dette, medmindre de vare i fuld god Tro. Og saa siger man, at der foreligger Intet til at tage fat paa i den Henseende. Jeg siger, at jeg forbaufes i høieste Grad. I Folkethinget havde man den